

*Тема уроку: Гармонія в природному середовищі.
«Пейзаж рідного краю».*

Мета уроку:

Навчальна: Розширити знання учнів про пейзажний жанр у живописі, розкрити загальне значення поняття «гармонія» як ознаки прекрасного; виділити основні елементи гармонії; навчити помічати гармонію в природному середовищі;

Освітня: розрізняти особливості передачі гармонії природи в різних видах мистецтва (музиці, образотворчому мистецтві, літературі)

Розвиваюча: розвивати спостережливість, зорову пам'ять; колірну чутливість, удосконалювати навички передачі простору композиційними засобами (лінія горизонту, контраст, ритм, пропорції та інші)

Виховна: виховувати в учнів емоційне ставлення до природи, почуття любові до Батьківщини.

Обладнання: матеріали: фарби, пензлі, папір, простий олівець, гумка.

Зоровий ряд: фотографії пейзажів, вислови художників

Музичний ряд: музичні композиції з звуками явищ природи та співу птахів, твір П.І.Чайковського «Пори року»

ХІД УРОКУ:

I. Організація класу.

Добрий день! Я рада вітати вас на нашому сьогоднішньому уроці. А для того щоб наш урок був цікавим та продуктивним я закликаю вас до активної творчої співпраці.

II. Актуалізація опорних знань

«ЖИВОПИС - це вікно в світ» - говорив великий художник епохи Відродження Леонардо да Вінчі.

І як ви уже зрозуміли мова у нас сьогодні піде про живопис.

- **Давайте пригадаємо з вами, що таке живопис?**
- **А скажіть, які жанри живопису ми вивчали?** (Діти відповідають)

Але для того щоб дізнатись який саме жанр живопису ми розглядатимемо на сьогоднішньому уроці, вам слід відгадати мою загадку:

Якщо бачиш на картині
Цвіт вишневого садка,
Чи ялинку й білий іній,
Або млин біля ставка,
Або снігову рівнину,
Або поле чи шалаш,
То запам'ятай картина
Називається..... {Пейзаж}

Що ж давайте ж з вами пригадаємо :

- **Що таке пейзажний жанр? І що є об'єктом зображення у пейзажному жанрі?**
- **У яких видах мистецтва найбільше представлений пейзажний жанр?**
- **Назвіть види пейзажів які ви знаєте?**

Слово вчителя:

Природа нескінченно різноманітна й прекрасна. Спілкування з природою є незмінним джерелом натхнення й зародження творчих задумів у поетів, письменників, композиторів і художників.

Давайте на хвилинку звернемося до поезії, де композиційні елементи, ритм, контраст говорять своєю художньою мовою. На сьогодні вашим домашнім завданням було підготувати невеличкі вірші про природу. Вам слово.

(Діти читають вірші про природу)

Як ми бачимо поети щиро вірять, що у неба, зірок, гір, моря є своє таємниче життя, вони уподібнюють природу живій істоті, яка зачаровує гармонійною красою.

Такий сильний вплив природи на людину сприяв появі в образотворчому мистецтві пейзажного жанру. Твори пейзажного живопису здатні духовно збагатити людину, пробудити в ній почуття любові до Батьківщини.

Любов'ю до природи рідного краю пронизані пейзажі багатьох видатних художників, таких як - І.Левітана,

А. Саврасова, Ф.Васильєва, Айвазовський, Куїнджі... Не разюча краса екзотичних земель, а задушевна простота, поетичність рідної природи оволодівали душами цих художників.

Прихильність до природи України, а саме нашого Подільського краю зберегли і наші Хмельницькі художники такі як: батько і син Северець ,

Їхні пейзажі випромінюють ліричний настрій, любов до рідного краю, вони співзвучні з ліричними поезіями та милозвучними музичними творами.

Сюжетами художникам послужили чарівні мальовничі куточки подільської землі.

Художник творить для того , щоб висловити свої думки і почуття, своє ставлення до оточуючого світу й суспільства, до подій, свідком яких він був, або про які дізнався.

Ми говорили про те, що натхненником композиторів, художників, письменників архітекторів була і є природа її досконалість, різноманіття картин надихали митців на створення різнобарвних живописних полотен, зведення чудес архітектури, написання літературних та музичних шедеврів.

Впевнитись в цьому ми зможемо переглянувши фотографії слідуючих пейзажів. Прослідкуйте на фотографіях, як гармонійно доповнюють одне одного контрастні співвідношення елементів природи: гладінь океану й висота гір, галявина залита сонячним світлом, і густа тінь під кронами дерев...Ці місця дійсно існують на нашій планеті, і навряд чи хто-небудь наважиться сказати, що це некрасиво, тобто іншими словами - у природі панує гармонія.—
(Перегляд фотографій картин пейзажів розміщених на дошці, комп'ютері.)

Дуже часто, захоплюючись чим-небудь, ми чуємо або промовляємо: «Яка гармонія!» або «Як гармонійно!»

Але що ж таке гармонія? У чому вона виражається? Яка роль людини у її створенні?

Від засніженої Арктики до вологотропічних лісів Амазонії, від пісків Сахари до темних глибин океану і сяючих вершин гір Земля наповнена життям. Однак у різних кліматичних зонах нашої планети умови для життя склалися по-різному: режим світла і температура повітря, вологість і тиск, характер ґрунту і особливості рельєфу диктували умови, до яких живі організми змушені були пристосовуватись заради виживання. Так наприклад дуже жорстке листя або колючки дають змогу рослинам ,які живуть у пустелях, економити вологу, рослини з довгим корінням мають можливість діставати вологу в гірській місцевості.

Білі ведмеді та пінгвіни, щоб пристосуватися до суворих умов півночі, мають тепле хутро, яке рятує їх від лютого холоду. Заєць міняє взимку сіре хутро на біле, щоб на тлі снігу бути малопомітним.

Різноманітність видів і розмірів живих істот, їхня здатність пристосовуватись до оточуючого середовища і виживати змінюючи форму і забарвлення, вражають.

І загальним законом усієї природної краси є гармонія.

Гармонія включає в себе п'ять функцій формотворення в природі: цілісність, пропорційність, наявність симетрії, ритму та головного в цілому.

Саме ці принципи наявні всюди, до чого б у природі ми не звернулися.

Усе існуюче має величину і форму. Будь-який предмет є єдиним, цілісним. Від нього не можна ні відняти ні додати якийсь елемент, щоб не порушити цілісність і гармонію.

Основою гармонії є пропорції. Давайме пригадаємо що таке пропорція.

(певне співвідношення окремих частин, предметів і явищ між собою)

Так ціле завжди складається з частин. І хоч частини можуть бути різної величини, вони знаходяться в певному співвідношенні одна до одної і до цілого.

А що таке симетрія? **(це розміщення частин предмета в просторі, коли одна половинка є дзеркальним відображенням іншої .)** Це як метелик.

Ну і нам залишилось пригадати що таке ритм, ***(розмірене чергування розміреність (колірних плям, об'ємів, фігур, світла)*** Ось ми з вами розібрали функції гармонії , то ж давайте визначимо що ж це все таки гармонія

(Діти висловлюють свої думки)

Гармонія - це злагодженість, узгодженість, пропорційність усіх частин в цілому, відповідність зовнішнього вигляду внутрішньому змісту.

Людина - це теж частина природи, а гармонійно розвиненою особистістю можна вважати ту людину, яка поєднує в собі фізичну досконалість, духовне багатство і моральну чистоту.

Гармонія існує в усьому живому, і в тваринному і рослинному світі і навіть в світі звуків - це і спів вітру, і шум дощу, і шелестіння листя , і грім в горах, і шум прибою, і трелі птахів. *(прослуховування звуків природних явищ)*

І ось така гармонія звуків дала поштовх для створення образів природи у мистецтві музики, яке здатне «малювати» за допомогою особливої палітри музичних «кольорів» і «фарб» - інтонації, ритму, ладу музичного твору, темпу в якому він виконується. І зараз ми з вами уважно прослухаємо невеличкий уривок музичного твору *(прослуховування музичного твору)*

Ми прослухали з вами уривок твору П.І.Чайковського «Пори року»

- Чи сподобався вам цей твір?

- Чи відчували ви гармонію у музиці?

А які елементи гармонії ви відчували слухаючи музичний твір? ***(весела мелодія переливалися чіткими ритмами, сумна- плавними , різка трагічна-контрастними)***

Так само і в живописі ритм дозволяє організувати картинну площину, а великі та розпливчасті плями, лінії створюють різний настрій.

Лише клопітка праця з натури і тривалі спостереження дають художникові справжні знання і відчуття природи, розуміння гармонії барв, краси, колориту, а його картини стають виразними , сповненими глибоким, емоційним відчуттям реального життя.

Практична робота.

На сьогоднішньому уроці ми з вами спробуємо створити композицію «Пейзаж рідного краю».

Ви щодня перебуваєте у оточенні природних форм , не завжди звертаючи на це увагу. Для вас стало звичним птахи на деревах, квіти у садках, метелики на луках, кішки та собаки на вулицях, і вам не спадає на думку що все це, дивовижні творіння природи її довершеності, краси і гармонійності.

Спробуйте передати у своїй роботі свої спостереження за красою природних форм, їх гармонійного співіснування.

Оберіть будь-які природні форми та їх оточення, створіть їхнє середовище існування : рибі - воду, птасі - повітря, тварині - ліс, степ, гори.

А щоб вам не сумно було працювати я включу вам музику яка буде надихати вас до творчої праці.

VII. Завершення уроку Демонстрація виконаних робіт.

